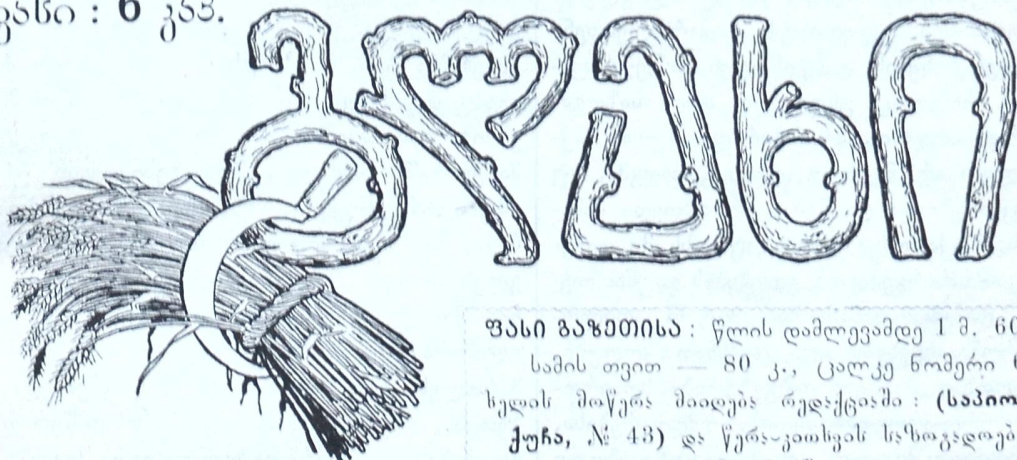

ფასი : 6 კაპ.

ფასი გაზეთისა : წლის დამლევამდე 1 მ. 60 კ.,
 სამის თვით — 80 კ., ცალკე ნომერი 6 კ.
 სულას მოწერა შეადგება რედაქციასა : (საპიორის
 ქუჩა, № 43) და წერა-კაოსუას სწავლავლებას
 მსდასაჲსა.

ყ რ ვ ე ლ კ ვ ი რ ე უ ლ ი ს ა ხ ა ლ ხ რ გ ა ზ ე თ ი

„გლეხის“ რედაქცია ღია არის ყოველდღე
 კვირა-უქმე დღეების გარდა, დღიის 10 საათიდან
 12 საათამდის და ნაშუადღევს 4 საათიდან სა-
 დამოს (საათამდის).

შ ი ნ ა რ ს ი

თავისუფლება. — ჩონგურზედ, ლექსი ევლოშვილისა. —
 გლეხის წერილები, ქართლელ გლეხისა. — ლექსი
 თომაშვილისა. — გლეხი და მემამულე. — გლეხების
 კავშირი რუსეთში, ოპოლისა. — ჩვენებური ამბები.
 — რუსეთი. — სახალხო არაკი.

თავისუფლება

იქნება ისეთი გლეხი, რომელიც იტყვის :
 „მიწა თუ ჩავიგდე ხელში, სხვა არაფერი არ მიწ-
 დაო ; მიწა მომცეთ, სხვა ყველაფერი თქვე-
 ნი იყოსო“. იტყვის და კი არ ჩაუკვირდება
 თავის სიტყვებს. დიდი უბედურება შეემთხვევა
 ადამიანს და ბევრს გასაჭირს განიცდის, რო-
 დესაც წინდაუხედველია და მოუფიქრებლად
 მოქმედობს.

მიწა პარველი საქმეა, გლეხს უმიწოთ ცხოვ-
 რება არ შეუძლია, მაგრამ მარტო მიწითაც ვერ
 იცხოვრებს გლეხი და მიწასაც არაფერს შეარჩენს,
 თუ მიწასთან ერთად არ მოიპოვავს თავისუფლე-
 ბაც. თავისუფლება ჰაერია ყოველი ადამიანის-
 თვის, მხოლოდ თავისუფალ ადამიანს შეუძლია
 იცხოვროს ისე, როგორც მას სურს და ვისაც
 არ შეუძლია თავის ნებისამებრ ცხოვრება, ის

განა ბედნიერი იქნება? კაცი რომ შევებორკოთ
 და დავატუსალოთ, მაგრამ კარგად რომ ვაქა-
 მოთ და ვასვათ, მდიდრულად გამოვაწყოთ,
 შშენიერ სასახლეში დავაბინაოთ, განა ის კმა-
 ყოფილი იქნება?, არა ის ხმაჲდა დაიყვირებ-
 და: გამიშვით, არ მინდა თქვენი სასახლე, თქვენი
 ფარჩა და ოქრო-ვერცხლიო!

მაშ ნუ ვიტყვი, რომ მარტო მიწაა საჭი-
 რო. საჭიროა თავისუფლებაც. აბა, კარგად
 გავარჩიოთ, ახლო ვნახოთ, თუ რა არის ეს
 თავისუფლება? თავისუფლება არის ის, რომ
 ყოველი ადამიანი თვითონ უნდა იყოს თავისი
 პატრონი, მომვლელი და გამძღოლი : რაც უნ-
 და, ის ილაპარაკოს და წეროს, როგორც უნ-
 და, ისე შეიკრიბოს და შეუამხანაგდეს სხვებს,
 სადაც უნდა, იქ წავიდეს, როგორც უნდა,
 ისე მოიხმაროს თავისი შრომა და შრომის ნა-
 ყოფი, რაც უნდა, ის იწამოს და რომელ ღმერ-
 თსაც უნდოდეს, იმას შეევედროს.

დღემდის რუსეთში მხოლოდ მონობა იყო
 და არავითარი თავისუფლება არ მოიპოვებო-
 და. ავიღოთ მაგალითისთვის გლეხების მდგომა-
 რეობა. გლეხები ვითომ ყმობისაგან გაანთავი-
 სუფლეს, მაგრამ წინანდელი ბატონების მაგი-
 ერ ახალი ბატონები დაუყენეს — მოხელეები
 (ჩინოვნიკები), რომელთაც ხელში ჩაიგდეს ყვე-
 ლაფერი : მართვა გამგეობა, სამართალი, გლე-
 ხის ქონება, პატიოსნება, სიცოცხლე და, რაც

ყველაზე უფრო წმინდა ადამიანისათვის, სარწმუნოებაც. არაფრის ნება არ ჰქონდა გლეს: განაგებდნენ მის ბედ-იღბალს, ასამართლებდნენ, ართმევდნენ ქონებას, დასცინოდნენ და შეურაცხყოფდნენ, როგორც უნდოდათ. არც საზოგადო, არც საოჯახო, არც პირად საკუთარ საქმეში გლესს არ შეეძლო ფეხის გადადგმა, თუ არ დაეკითხებოდა და ნებას არ თხოვდა მამასახლისს, ბოქაულს, მაზრის უფროსს. მისეღვებისათვის სასარგებლოა გლესების გაუნათლებლობა და უცოდინარობა, ამიტომ ცდილობდნენ, რომ გლესებს არ გაეხსნათ სკოლები, არ წაეკითხათ წიგნები და გაზეთები. მთავრობა, როგორც ერთგული მფლობარი მდიდრებისა, სულ იმის ცდაში იყო, რომ გადატაკებული მუშა ხალხი არასოდეს არ გამართულიყო წელში, არ ამოეღო ხმა მხავერდების წინააღმდეგ: ყველაფერს დიდი ბაჟი დაადვა, რასაც მუშა და გლესი ხმარობს, როგორცაა შაქარი, მარილი, სპიჩკა (წუმწუმა), თუთუნის, ნავთის და სხ. ბაჟი დაადვა აგრეთვე უცხოეთიდან შემოტანილს საქონელს; ამით, რასაკვირველია, ჯიბე გაუსქელა ადგილობრივ მწარმოებლებს და ვაჭრებს, რადგან არავინ იყიდდა უცხოეთის ძალით გაძვირებულს საქონელს, მაგრამ სამაგიეროთ ტყავი გააძრო ღარიბ ხალხს.

ასე იყო დღემდის და ასე იქნება მაშინაც, როდესაც მთელი მიწა გადაეცემა მუშა ხალხს, თუ ამასთანავე არ დამყარდა თავისუფლებაც. ვსთქვათ, რომ მიწა დაურიგდათ გლესებს, მაგრამ ისინი მაინც ბოქაულისა და გუბერნატორის ხელ ქვეით დარჩენ. მაშინ გლესი ვერ ისარგებლებს მიწით, ვერ დახნავს და ვერ დასთესავს, ვერ გაყიდის და ვერ დახარჯავს მოსავალს, თუ ნება არ აიღო ბატონ უფროსისაგან. თუ გლესი დღევანდელსავით მთავრობის ყურმოჭრილი ყმა იქნა, მთავრობა ათასნაირ გადასახადს და ბაჟს შეაწერს გლესს და რაც მიწისაგან შემოსავალი ექნება, სუყველაფერს მთავრობა წაიღებს. ვსთქვათ, რომ გლესს მიწა ექნება, მაგრამ სასამართლო ისევ ეხლანდელი მთავრობის ხელში დარჩება. მაშინ უთანხმოება და შეტაკება რომ მოუვა გლესს მდიდარ მემამულესთან, ვაჭართან, გლესი ვერასოდეს ვერ ეღირსება სამართალს: სასამართლოში გაბატონებული იქნება ისევ

ძალადობა, მექრთამეობა და მატყუარობა, სასამართლო ისევ მდიდრების და შეძლებულების ინტერესს დაიცავს. ვსთქვათ, რომ გლესებმა მიწა მოიპოვეს, მაგრამ კანონი ძველებურად მთავრობის ხელში იქნა. მაშინ მთავრობა გამოსცემს ისეთს კანონს, რომ გლესებმა კვირაში სამი დღე მდიდრებისათვის უნდა იმუშავონ. ვსთქვათ, რომ გლესებმა მოიპოვეს მიწა, მაგრამ არ მოიპოვეს თავისუფლება. მაშინ გლესები ვერ შეიკრიბებიან თავსუფლად და ვერ მოილაპარაკებენ თავის ქირ-ვარამზე, ვერ ილაპარაკებენ თავისუფლად, ვერ გაიგებენ სიმართლეს, ვერ წაიკითხავენ იმ წიგნებს და გაზეთებს, რომლებიც მათთვის არის დაწერილი, გლესები ვერ შეერთდებიან და ვერ შეკავშირდებიან, რომ ერთათ აწარმოვონ თავისი საქმეები, ერთათ მოხნან და დასთესონ. ერთად გაასალონ ქირნახული, ერთათ შეიძინონ სხვადასხვა საქონელი; გლესებს არ ექნებათ იმის ნება, რომ თავისუფლად იარონ და ყოველი პოლიციელიც მათი ბატონი და ბრძანებელი იქნება, გლესებს არ ექნებათ იმის ნება, რომ ხმა ამოიღონ მთავრობის უსამართლობის და მყვლენავეების თავგასულობის წინააღმდეგ; გლესი ვერ გაიგონებს და ვერც თვითონ იტყვის მაშინ თავისუფალს და მართალს სიტყვას; გლესს არ შეეძლება ილაპარაკოს თავის დედა ენაზე, ისწავლოს, რაც მისთვის სასარგებლოა, ევედროს იმ ღმერთს, რომელიც მას სწამს. ერთის სიტყვით, გლესს ექნება მიწა, მაგრამ გლესი იქნება მონა, რომელმაც უნდა იცხოვროს ისე, როგორც ამას უბრძანებს მთავრობა.

ასეთი იქნება თავისუფლებას მოკლებული გლესის მდგომარეობა. ამიტომ ნურავინ იტყვის: მართო მიწაო, არამედ ყველამ სთქვას: მიწა და თავისუფლება!

მიწის მუშა გლესკაცობამ უნდა იბრძოლოს მიწისა და თავისუფლებისათვის, უნდა მოიპოვოს თავისუფლებაც. თავისუფლებას მოიპოვებს გლესკაცობა და საზოგადოთ მშრომელი ხალხი, როდესაც გადააყენებს დღევანდელს მთავრობას, აღარ დასტოვებს არც უფროსსა და არც უნცროსს მოხელეს, თვითონ გაუძღვება თავის საქმეებს, თვითონ გამოსცემს კანონს, თვითონ დაადგენს სამართალს, იმოქმედებს თავისუფლად და არა ისე, როგორც უბრძა-

ნებს ბოქაული გუბერნატორი, მინისტრი ან თუნდ ხელმწიფე.

ვამბობთ : მიწა არავის საკუთრება არ უნდა იყოს, მიწა თავისუფალი უნდა იყოს. აგრეთვე თავისუფალი უნდა იყოს მიწის მუშა გლეხ-კაცობაც. **თავისუფალი მიწა — თავისუფალ მუშებისათვის!**

ჩონგურზე

დავკრავ, დავძახებ ჩონგურზე ;
მშველდო, არემო, ჯერანო,
ქურციკო, კლდეზე ჩხტომო,
გაუხედნაო მერანო ;
თქვენა მჯობისნათ ისევე,
დარბისნათ ალდალხედ,
მე კა მონა ვარ ბატანის,
თოკა მახაა მკლავსედა !

დავკრავ, დავძახებ ჩონგურსე
ვიტყვი : ნაიფო დილისა,
ფათღების ტკბალო ჩურჩულდო,
ვერსეო ღაღისნის ზარისა :
თქვენა მჯობისნათ ისევე,
ხარობთ და სტკებთო გუდიოთ,
მე კა სხვის კარსე ვათენებ,
ჩამკალ - ცედიოთ და გუდიოთ !

დავკრავ, დავძახებ ჩონგურსე
ვიტყვი : რა მწარე ბუდაა,
მეც სამ კაცო ვარ და სხვის წინ
რათ მამისრია ქედაა !
შინ კერა გამციებია,
სხვის კარსე დავთარება,
პწეპოტე და პწეპოტე მანცა
ვერ მოვიპოტე ვალებო !

ექვე, ამისთანა სიტყვსეკ
სედა დამისლაა ქვისთვიანა,
ჩონგურდო, ჩემო ჩონგურდო,
შენ რადამ ატყეათიანა !
მოიცა, რადაც სმა ისმის,
ცისკარიც წითლათ ენათებ,
ამედა აბო კლეს კაცსიც,
რამ ერთსეკ გაუთენდება !

მაშ არ გაკვიტედეს ჩვენ გულა
ჩონგურდო, ტკბალო სმანო,
ველზე გასულა ბიჭება
ბრძოლისთვის გვეძახანო !
აქით გაწვათო, დავძახათ,
ჩავაწვრავლოთ სიმება,
ვაქათ, ვადიდოთ ჩვენთვის
თავდადებული გმარება !

ჩონგურდო, ჩემო ნუგეშო,
ჩონგურდო. ტკბალო სმანო,
მტერსე მისულა ბიჭება,
ბრძოლისთვის გვეძახანო !

ი. ევლოშვილი

გლეხის წერილები

მთავრობა

წინა წერილში მე ვთქვი, რომ მშრომელ გლეხობას ბევრი დამჩაგვრელი ჰყავს მეთქი. გლეხებს სჩაგრავს და იბრიყვებს პოლიცია, მთავრობა, მემამულე და ძალიან ხშირად ისეთი გლეხებიც, რომლებსაც ჯიბე გაუსქელებიათ და თავის სუსტ მოძმეს სულს უხუთავენ.

დავიწყით თავიდან.

რა არის და რისთვის არის მოგონილი პოლიცია? ვინ დაუყენა ხალხს ბოქაული, ჩაფარი, გუბერნატორი და მამასახლისი? რას აკეთებენ, ან ვის ემსახურებიან ეს მუქთახორა ავაზაკები?

პოლიცია იმისთვის არის მოგონილი, რომ მდიდრებს მშრომელ ხალხის გაყვლეფაში ხელი გაუმართოს და, თუ გაკირდება, იარაღით მიეშველოს. ბოქაულები, ჩაფრები, გზირები, მამასახლისები და ამისთანა წურბელები ხალხს მოახვია მთავრობამ, მინისტრებმა, მეფემ, რომელნიც ყურმოკრილი მონები არიან მდიდარ მემამულეებისა და ვაჭრებისა. ყველანი ემსახურებიან სიმდიდრეს, ყველას უნდა გამდიდრება, მაგრამ რადგან პატროსან შრომით შეუძლებელია გამდიდრება, ამიტომ გველაძეებმა და ვაჭნილებმა ასეთი ხერხი მოიგონეს : ხალხი უგუნურია, ბოროტია, უკჷკუა და არ იცის, რა არის მისთვის სასარგებლო და რა არაო. ამიტომ ხალხს პატრონობა და ყურისგდება უნდაო. პატრონად ხალხს დაუყენეს მეფე, თვითონ კი ამ მეფეს გარს შემოეხვივნენ

და ხალხის ოფლითა და სისხლით დაიწყეს ცხოვრება, პარპაშობა და ფუფუნება.

ვინ არის მეფე?

ჩვენი მეფე არის ყველაზედ მდიდარი კაცი მთელ ქვეყანაზე. მარტო იმას და იმის ოციოდე ნათესავს მთელ რუსეთში აქვთ სამოცი მილიონი დესეტინა მიწა, ესე იგი, ათჯერ მეტი მთელ საქართველოზე. წელიწადში შემოსდის რამოდენიმე ათეული მილიონი მანეთი, აქვს აუარებელი სასახლე, ბაღები, ვენახები და სხ. მაგრამ მეფე ამას არ კმარობს და წელიწადში ხაზინიდან 14 მილიონ მანეთს იღებს. ზოგი იტყვის, მეფე მდიდრულად უნდა ცხოვრობდესო. კეთილი და პატიოსანი, მაგრამ განა ორ-სამ მილიონით არ შეიძლება მდიდრულად ცხოვრება? ძალიან კარგად შეიძლება, მაგრამ საქმე ამაში არ არის. საქმე ის არის, საიდან იშოვა მეფემ ამოდენა სიმდიდრე? საიდან და ხალხის ზურგიდან, ხალხის ოფლიდან, ხალხის ნამუშევარიდან. აბა სად არის სამართალი: რაც ქართლისა, კახეთისა, იმერეთისა, გურიისა და სამეგრელოს გლეხობას მიწა აქვს, ათი იმოდენა მარტო ერთ კაცს აქვს!

მაგრამ ამოდენა მიწა განა მარტო მეფეს აქვს? სულაც არა! მეფესთანა მდიდარი არავინ არის, მაგრამ იმისთანა კი რამდენიმე ასი ათასია, რომელთაც აუარებელი მამული და სიმდიდრე აქვთ. მშრომელი ხალხი ამ უსამართლობას ხედავს, მაგრამ ჯერჯერობით ეს უსაშლობა ვერ მოუსპია.

რატომ, რა ამბავია?

ის ამბავია, რომ ვინც ასეთ უსამართლობას არ დაემორჩილება, ვინც თვითონაც თვალს აახელს და სხვებსაც ასწავლის რამეს, ვინც მოინდომებს ასეთ უსამართლობის მოსპობას, მას მაშინვე თავზე მოახვევენ ჩაფრებს, ბოქაულებს, მთელ პოლიციას, სასამართველოს და ან ციხეში ჩასვამენ, ან ციმბირში გადაასახლებენ, ან სახრჩობელაზე აგზავნიან. მერე რათა შერება ამას მთავრობა? იმიტომ რომ ის თავის თავსა და მუქთახორა მდიდრებს იცავს და უყარაულებს. მერე რა შუაშია აქ მეფეო, იკითხავს ვინმე. როგორ არ არის შუაში! მეფე ბელადია, მეთაურია, წინამძღვარია მთავრობისა და ყველაფერი, რასაც მთავრობა

სჩადის, მეფის თანხმობით ხდება. განა მეფემ არ იცის, რომ მთავრობა ხალხის ფულს ფლანგავს? განა მეფემ არ იცის, რომ მთავრობა ხალხს უზომოდ სტანჯავს, იკლებს, აწიოკებს და აოხრებს? განა მეფემ არ იცის, რომ წრეულს მთელი საქართველო გადასწევს და მიწასთან გაასწორებს? როგორ არ იცის! ძალიან კარგად იცის, მშვენივრად იცის! მერე რას ამბობს, რას შერება? აჯილდოვებს, აქებს და თავზე ხელს უსვამს ამ მთავრობას. მამასა-დამე, მეფე მათი მომხრე ყოფილა. ან რატომ არ იქნება მათი მომხრე, როცა ისინი მეფესა და იმისთანა მდიდრებს ემსახურებიან! ერთგულ მონას და მოსამსახურეს ქება და საჩუქარი უნდა, თორემ ტყუილ უბრალოდ არავინ არ მოინდომებს სამსახურსა და მუშაობას.

მეფის პირველი მოსამსახურენი არიან მინისტრები და სენატორები. მინისტრებს მოსდევს გუბერნატორები, გუბერნატორებს — მაზრის უფროსები, მაზრის უფროსებს — ბოქაულები, ბოქაულებს — მამასახლისიბი, მამასახლისებს — გზირები, ხოლო გზირებზე ქვევით დგას აორმოცი მილიონი ხალხი, რომელიც მუშაობს და ოფლსა ღვრის ერთი მუჟა მთავრობისთვის და მდიდრებისთვის. მაგრამ მთავრობა მარტო მინისტრებისაგან და გზირებისაგან არ შესდგება. მთავრობის მარჯვენა ხელს შეადგენს სასამართლო და სამღვდელეობა.

სასამართლო იმიტომ არი გაჩენილი, რომ მართალი და მტყუანი გაარჩიოს, ძლიერს სუსტი არ დააჩაგვრიოს და ყველგან და ყველაფერში სიმართლე დაიცივას. მაგრამ ვის იცავს ეხლანდელი სასამართლო, მართალსა თუ მტყუანს? ძლიერსა თუ სუსტს? მდიდარს თუ ღარიბს? ყველამ კარგად ვიცით ვისაც ემსახურება და ვისაც იცავს ეხლანდელი სასამართლო. ათასი მართალი იყოს ღარიბი და ათასი მტყუანი იყოს მდიდარი, სულ ერთია, სასამართლო მაინც მდიდარს გაამართლებს და ღარიბს გამტყუნებს. საცა უფალია, საცა ძალაა, სამართალიც იმის მომხრეა. სად შეუძლიან ღარიბ-ლატაკს სასამართლოში მთელი წლობით სიარული, ვეკილების დაქერა და აუარებელ ფულის დახარჯვა? მდიდარი კი ფულით ყველაფერს გააკეთებს. მისცემს ფულს ვეკილებს და ისინი მოუვლიან იმის საქმეს. ეს ყველას

გამოვიცილია და ყველამ კარგად ვიცით, რომ სამართალი ფულით ისყიდება, ფული კი მართლმდიდრებს აქვთ, მოსამართლე კი მდიდრების მსახურია და აბა როგორ გაბედავს თავის ბატონის გამტყუნებას და გაჯავრებას?

მაგრამ სასამართლო არაფერია სამღვდლოებასთან შედარებით. ჩვენი მღვდლები, ეპისკოპოსები და ყველანი, ვინც ანაფორას ატარებენ, მთავრობის ყურნოქრილი მონები არიან. ამათზე ორბირი, ორგული, გამყიდველი, ცრუ და მატყუარა ხალხი ჯერ ქვეყანაზე არ გაჩენილა.

ბევრი რამე მაქვს სალაპარაკო მღვდლებზე, მაგრამ ეს შემდეგისთვის გადავდოთ.

ქართლელი გლეხი.

* * *

(გადმოკეთებული).

უცხოელებო გვეწვიენ, —
მიწა მოგკედე ფსიქადა,
არ დაეშურებთ ოქროსა
და მოგცემთ ერთი ასდა!

— ვაჭრად მოსულა სტუმარო,
რად დაგვინახე ავად?
სამშობლას მიწა მოგეადო?
სურათუნს უკაცრავად!...

შენ ჩვენი გულის ნადები
არ იგი - რაღა დროსია : —
ვინც მაწით ვაჭრობს, — ჩვენ თვალში
ველური, ბანბანოცია!...

ოქრო და ვერცხლი ბევრი გაქვს,
თვალ-მარგალიტის სარ მქონე,
და ჩვენი მიწის სეიდლად
მიანც არ შეგწვეს ძალ-დონე!

ვაქვიათ, რომ დასცალე სწახან
ჩვენ ტურფა არე-მარეში,
რე ფასს გაიდებ, გვახსნაო,
სამშობლო მნათობ მოვარეში?

ჩვენ რომ მისი სსოვი ფანჯრებში
დამიღოთ გველამუნება, —
რე ფასად გინდა იეიდო
ჩვენი დამაზი ბუნება?

ტყის აღუშალი შრიალი,
ან ველ-სათაბის ბაბანი,
ან ბალ-წალკოტი შემეყუა,

ან ზეცა ჩვენი გვირგვინი?

ან წმინდა ძვლები მამების,
და-ძმთა სოფლაფ-სმარე,

ან ია ზედ-ამოსული,

ან ჯვარი მასზე მდგამარე?

მთას შიკრდით გადმოხეთქილა

ჩანჩქერ-ნაკადი ჩხრიალად,

ან ცვარი ზეცის მანანად

და აღმასივით ბრჭკვიად?

ვაზი რქა-ფოთოფ-მტკვანი

შეწმასხულ-შეკრესილება

და ან ფრანკულთა ტიკტიკა,

საამო ძიღის ზარები?

ბუღბუღის სტკუნა-რანაკაი,

გულის მნათობად შვენესარე,

სან ავსნებული ცათმდე,

სან სეუდანი, შვენესარე?!

ანა და ანა, ვაჭარო,

ანა, არ შეგწვეს ძალ-დონე,

თუმც მდიდანი ხარ ოქროთი

და მთვე თავის მამწონე!..

სამშობლო მიწა ჩვენ თფლით

გავვიბან-შევიამოსია

და ვინც მას ეიდის, ეიდულობს, —

ველური, ბანბანოცია!..

დ. იომაშვილი. —

გლეხი და მემამულე

რევოლუციის ცეცხლი უფრო და უფრო ძლიერდება სოფელში. მოძრაობის ტალღა იზრდება და გლეხები დღით დღე რევოლუციონერდებიან, უფრო გაბედულად და თავგანწირულად ეკიდებიან საერთო საქმეს, მედგრად იბრძვიან. მთელს რუსეთს მოედვა არეულობა : გლეხები ძარცვავენ და სწვავენ მემამულეების სახლკარს, ჩეხავენ მათ ტყეებს, ხნავენ მიწას, თიბავენ მინდვრებს, თავისთვის მიირეკავენ მემამულეების საქონელს. კეტებით, ნაჯახებით და იარაღით უხვდებიან გლეხები ყაზახებს და დარაჯებს, რომელთაც მთავრობა ჰგზავნი მათ წინააღმდეგ. ყველგან გამწვავდა მემამულეების და გლეხების დამოკიდებულება. გლეხები დასცინიან და ემუქრებიან მემამულეებს.

გაჰქრა საშუადად გლენების მორჩილება და მოთმინება. გაჰქრა ის დრო, როდესაც გლენი იოლად იტანდა სიმშოლსაც და გაწყრომა - გამათრახებასაც. წინათ რომ მთავრობის კაცი ან მემამულე უსამართლოთ დახაგრავდა გლენს, გლენი მწარეთ ამოიოხრებდა ხოლმე, კისერს მოიფხანდა და იტყოდა თავის გულში: ასე უნდა ვიტანჯებოდე, ღმერთს ასე გაუჩენია ქვეყანაო.

ახლა სულ სხვაა. გლენებმა ახლა ხმა ამოიღეს. ახლა გლენები უდებენ პირობას მემამულეს, გლენები აწესებენ იჯარის ფასს და საშუაო ქირას. თუ გლენები მშიერნი არიან, სტეხავენ მემამულის ბელელს და მიაქვთ პური. თუ მემამულე უზომო საიჯარო ფასს ადებს თავის მიწას, გლენები ძალით ხნავენ მის მიწას და არაფერსაც არ აძლევენ.

დღეს გლენები მეტის მეტად გაჭირვებულნი არიან, გაღატაკდნენ უზომო გადასახადებისაგან, უფრო კი შეწუხებულნი არიან უმიწობით. მემამულეები სარგებლობდნენ ამით და მუდამ ტყავს აძრობდნენ გლენებს: დიდი საიჯარო ქირა, ჯარიმები, სესხის სარგებელი — ყველაფრით ავიწროებდა მემამულე გლენს. ბატონყმობა მოისპო ქალაქებზე, ნამდვილათ კი არსებობდა და გლენი ისევ ყმა იყო მემამულისა. მიწა მემამულის ხელში იყო და გლენსაც არაფერი შეეძლო, თუ მემამულეს არ ეყმებოდა. ასე იყო დიდხანს: მემამულეები ქეიფობდნენ და იღბენდნენ, გლენები კი მუშაობდნენ, იტანჯებოდნენ და უდროოდ კვდებოდნენ.

ასეა დღესაც და იქნება კიდევ, სანამ მიწა არ ჩაჩოვრთმევა მემამულეებს. გლენს არა აქვს პური, არა აქვს თესლი, არა აქვს საკმელი და სასმელი. გლენი მშიერია, ავით არის, — ეს გაუგებარია მემამულესათვის, ამას დარდი არა აქვს. გამწარებული გლენები ხშირათ სამაგიეროს უხდიან მემამულეებს: მოგილოვის გუბერნიისაში ერთმა მემამულემ მიწა არ მიაქირავა გლენებს, გლენებმა აიღეს და მოჰკლეს ის. კიევის გუბერნიისაში გლენებმა სთხოვეს მემამულეებს, ნაქერ-ნაქერად

მოგეყიდეთ მიწებიო; მემამულეებმა ყური არ ათხოვეს. მაშინ გლენები დაეცნენ მემამულეების სასახლეებს და სულ გაანადგურეს.

მთავრობა, რასაკვირველია, მემამულეების მხარეზეა და არაფერს აკეთებს გლენების სასარგებლოდ პირიქით, სოფლები სულ სალდათებით და ყაზახებით აავსო, რომელთაც ნაბრძანები აქვთ აიკლონ გლენები, თუ გადასახადს არ მისცემენ და წინააღდეგობას გაუწევენ მემამულეებს. გამოჩენილმა ალიხანოვმა ასე შეუთვალა გურულ გლენებს: „მე გელაპარაკებით თქვენ სიტყვით და გიცხადებთ, თუ სამი დღის განმავლობაში არ შემოიტანთ ყველა გადასახადებს, მაშინ გამოგიგზავნით პოლკოვნიკ კრილოვს, გავრილოვს, რომელნიც ზარბაზნებით დაგიწყებთ ლაპარაკსო“. ასე ემუქრებოდნენ ხალხს, რომელსაც საკმელი და პური არ გააჩნდა სახლში!

მთავრობა ემუქრება, სდევნის და მხეცურად ეპყრობა გლენებს. სამაგიეროთ ტკბილის ენით ესაუბრება მემამულეებს და ყოველს საშუალებას ხმართბს, რომ გააუმჯობესოს მათი მდგომარეობა. ამას წინათ მთავრობამ შეუთვალა თავის გუბერნატორებს: „მემამულეებზე რომ სახელმწიფო გადასახადია დარჩენილი, ნუ შეაწუხებთ ამისთვის, ნელ-ნელა და ნაწილ-ნაწილად შემოიტანონო“.

ასეა ყოველთვის: მთავრობას ებრალება შეძლებული ხალხი, მემამულე თავად-აზნაურობა, მაგრამ არ ებრალება დაბეჩავებული და გაღატაკებული გლენკაცობა. აპიტომაც არის, რომ აღსდგენ გლენები: აღარაფერში ენდობიან მთავრობას, კარგათ გაიგეს, თუ ვისი მეგობარიცაა მთავრობა, და დაიწყეს ბრძოლა, რომ ძირს დასცენ მთავრობა, დაამარცხონ მემამულეები და მთელი მიწა გადასცენ მიწის მუშებს.

ზ ლ ე ხ ი ს კ ა ვ შ ი რ ი რ უ ს ე თ შ ი .

—:—

„ბუკრა თავის და სელასი ჭარამქო და ერთა ზარასია“, ამბობს ჩვენს ბუკრა ძველი ანდასა და

სწორეთაგან რომ ჭკმშიატიკების ამბობს; სხდ ურთი კაცის ჭკუა-მასწრაფება და სხდ ათის, ასის და სასის. ეოველ სჯამეს აქვს კარგ მხარესთან ცუდი მხარეც. ზოგი კაცი ამისთვისაც, რომ მართო სჯამის კარგი მხარის შეგნება შეუძლიან და ზოგი კადვე ასეთია, რომ მართო ცუდს დაინახავს. ბევრი კი, რომ ერთათ მოაფიქრებენ და მოიღალანჯაკებენ, ადვილად გამოარკვევენ სოღმე აყვაც და კარგისაც, და სჯამესაც უკეთ მოაწვობენ. შეთანხმება სჯამითა თითქმის ეოველ სჯამისათვის. ძველი ზღაპრები მოგვითხრობენ: მანამ რომ შეიღებეს ანდერძს უტოლებს, ეოველთვის ამს ურჩევენ, ერთად და თანხმობით იცხოვრეთ, თორემ თათო-თითოდ მტერი დაგძლეოთ და უკვალნი დაიღუპებითო. ცხადი მკვლითი გვიდგას უკვლას თვალ წინ ერთ ზირობის და თანხმობის სარგებლობისა. ამ ორი კვარის წინეთ თბაღისის ტრამვასი (კონკას) მოსამსახურე-მოამუშავეებმა შეკრეს ზირობა ჯღარაყის არ ემოქმეზს, ვიდრე მათი მოაჯრობა არ მოიღებდა უკან მათ სუთ დათხოვნიად ამსხანგებს და არ გააუფობებებდა მათ სმსხურთის ზოგ ზირობებს. ბევრი ისტუნეს ტრამვასი ზეტრონებმა და ბევრი იცეს თავში; თვით ეპურელ-გუბერნატორიც კი ასეინილით ასტუნევეს, მკგრამ ვიხემ არ დააკმაოთიღეს მათი მოთხოვნილებანი, იფსიც არ მოიტვალეს. ეოველი დღე კი ტრამვასი ზეტრონებს დიდი ხარჯი მისდით და მეტი რა გზა ჭქონდათ, რომ არ დასთანხმებულთიყენ. დააკმაოთიღეს მუშები. ან რა სჯამითა ზღაპრები და მკვლითები, ეს ისეთაც ცხადია ეველასთვის, მკგრამ სჯამე ამჟამა, რომ აქამდის ამ ერთ ზირობის და შეკავშირების ნუთოთ სარგებლობენ მხოლოდ მდიდარი მექარხნეები, სოვდაგრები და მეამუღლები. სერსონის, ზოდდის, ზოდტავის, კიევის და კადვე სხვა გუბერნიების ვლესები უმოაჯრესდ ჭარსხლს სოესევენ. ამ ჭარსხლს წყვილდაც მექარხნეობა ამხანდებენ შქარს, მკგრამ რადგან მოიყვანა ჭარსხლის და მომხადება შქარისა სხვა და სხვა გუბერნიებში სხვა და სხვა ფასად უფლებათ მექარხნეებს, ამიტომ ზოგი ქარხნა უფრო იათვდ ჭეიდიდა შქარს და მისი ქარხნის შქარო უფრო ვრცელდებოდა. მეორე ქარხნა შექამშებოდა და ესეც ამდენსაც და ზედმეტსაც დააკლებდა ფას და სმორად შქარის ფასი ძლიან ეტეოდა და მექარხნეობა ზარდალობდენ. მექარხნეებს ეს არ მოეწონათ,

რადგან ველარ იღებდენ ამდენ სარგებელს, როგორც წინეთ და ამისათვის შეკავშირებენ, მოიღალანჯაკს და შეკვითცენ ერთმანეთს, რომ ერთათ შეკრეს შეუკითხვად არაყის არ შექდლოს არც დაწვეა და არც აწვეა შქარის ფასისათ და ახლასეც იქცევიან. მოაჯრობამ არამც თუ დაუშლას ასეთი შეკავშირება, სელიც შეუწეო, თითონ გამოუნჯარამა მექარხნეებს რამდენი შქარო უნდა მოემხადებინათ წელიწადში, რომ მეტი არ დაარჩენიდათ.

შეკავშირებულნი არიან აგრეთვე ბაქოს ნავთის ქარხნების ზეტრონები. შეკავშირებანი სოღმე და დაწვესებენ ნავთის ფასს. მეტი რა გზა გაქვს, რომ არ აძლიო, რასაც ასინა გიბრძანებენ. „თუ არ გნებავს, მიბძანდით“ გუებნიებანი, ბარემ კი წავადლოდა ხალხი და მოძებნიდა უფრო ათე ნავთის, მკგრამ ვინ გაძლევეს ნებან. შეიფცნ ამათ მხარესეკ. შეიფცნ ამათ მხარესეკ რომ არ აუთს, ხალხი ამერეკის ნავთის დაუწვებდა სარჯვას. ამერეკა სომ ძლიან შორს არას, ანა იქიდგან აქ ნავთის მართო გადმოტანა რა უნდა დაჯდეს, მკგრამ მოაჯრობას რომ დიდი ბაჯო არ დაეწვესებანი ამერეკის ნავთისეკ, ის უფრო ათვდა გათიეებოდა აქ, ვიდრე ხეინი ნავთი და თავში კი ქვას არ ისლიდენ ხეინი შენავთეობა და არ დააკლებდენ ფასს?

რაც დღე მადის, ნავთი უფრო და უფრო ძვირდება. რა მოსეჩინა? განა ნავთის მრეწველობას სეირო არა აქვს? ჭია-ჭია, რომ აქვს. გუშინდელი მეკურტნეები დღეს მილითის ზეტრონებად გადაიქცენ და რაში ეტეობან, რომ სეირო არა ჭქონდეთ. სხედან ბატონო, ეს ღიბანება ესდა სმ-სლვარგარეთ და უთვლიან შეიფცნ: „დიდი ზარალი მოგვყენეს მუშებშით“, ამის ხომ ადარ ითქრობენ, რომ ამჟე მუშების წყალბოთ უხსრიალებით მათ მილითინება, „ადარ შეკვიდიან მუშობობა“; შეიფცნ შეკებრალა ეს „სწველები“, გადაუბობა ოცო მილითინი უსარგებლოდ და შეუთვალა „სუ გეშინათ, მე თქვენ მხარეს ვარო და თუ არ მოისევენეს სწობილარმა თქვენმა მუშებმა, დაესეკვე უარებს და სულერთანხად ამოხვოცნა“. შეკავშირდენ მარშან რუსეთის მეამუღლები, რომ სურთოთ დაეწვესებათ სოჯარო ფულის რაოდენობა, ფასი მომკვლებისა და სწობადლოთ სოფლის მუშის სელ-ფასი, შეიფცნენ ერთმანეთს, რომ არაყის გადასუღიოთ დადებულ სიტუვას. მოაჯრო-

ბამ ამათგ სელი მოუწეო. უბრძანა თავის გუბერ-
ნატორებს დახმარება ამოეხანათ შემამულეების-
თვის და თუ მოათხოვდენ ჯარებიც ტექსტუალათ
მითთვის.

კავშირების შედგენა იყო დაშლილი მართლ
მშრომელ ხელისათვის. ბევრჯერ შეეცადა გლეხ-
კაცობა შეკავშირებინა, მაგრამ მიუე და მისი მთავ-
რობა ეთველთვის ასეთს ზომებს ხმარობენ მთ
წინააღმდეგ, რომ გლეხები ძალა-უნებურად ვერ
უერთდებოდენ ერთმანეთს და ცალ-ცალკე დას-
ტიროდენ თავიანთ უკუღმართ ბედს. მხოლოდ ამ
ბოლოდროს, სწორეთ ამ გარემოებებში, რომ მთავ-
რობა ეწინააღმდეგებოდა გლეხების შეამსხინებებს,
გამოაწვია რუსეთში გლეხების მტკიცე კავშირის
დაარსება. სჯიმე ასე იყო.

შარშან როდესაც რუს-აზიონელთა ომი გაძლი-
ერებული იყო, მოსკოვის გუბერნატორმა კრისტამ
და გენერალმა სამარინმა განაზრახეს მოსკოვის
გუბერნიას გლეხთა სხელით შეეგუნათ წერილი
სელმწიფეს სხელითაზედ. ამ წერილით უნდა ეთ-
ხივათ გლეხებს, რომ არამც და არამც მიუეის ომი
არ შეეწვევია რუსეთის სრულ გამარჯვებამდის.
სელმამწიფრო მოსკოვის გუბერნიას გლეხთა შორის
ძლიან ცოტა აღმოჩნდა. ამის ნივთად კი გლეხთა
შორის აღიძრა სურვილი სავსებით კავშირის შე-
დგენისა. ამისთვის იენისში გაამართა კრება, რომ
მელსაც დაესწრო 22 გუბერნიადან 100 წარმომად-
გებელი გლეხებისა და 25 განხალებული კარცა
(ანტიკლიკერტი).

კრებამ უწინარეს ეთვალის: გამოაკვლია ის დედა
აზრა, რომელიც სთუფელად უნდა დადებოდა
გლეხების კავშირის ზრდადნის, შეამუშავა მომ-
ვალ მოქმედების ტექსტი და მოწეობა. მტკიცედ დიდი
კამათი გამოაწვია იმან, თუ ვინ უნდა ეთვალაყო
კავშირის წევრად. კრებამ დაადგინა: „ამ სჯიმის
გადაწყვეტა დროებით მიენდოს ადგილობრივ ორ-
განიზაციებს *) და სბოლოთა გადაწყვეტა კი ტ-
დაადოს მეორე სავსებით კრებისათვის“.

ორგანიზაციის (კავშირის მოწეობის) შესახებ კრებამ
დაადგინა: „ამ კრებამ ამაირჩაოს უმთავრესა კომი-
ტეტი (იყო ანტიკული 8 კარცა, რომელნიც დაჩენ
მოსკოვში და ამ დღიდანვე შეუდგენ თანამდებო-
ბის აღსრულებას) და დაარსებულ აქნის სავსებერ-

ნით, სამაზრო, სამამსხინელითა და სხისთლო ორ-
განიზაციებია“.

კამათიდან გამომდინარე, რომ ადგილობრივი კავ-
შირების შესადგენათ უფრო მთისხერხებელი და
სელ სავსელი აქნება შემდეგი მოქმედება: სთიფე-
ლში, უკვე შეგებული გლეხთა დახმარებით ხდება
კრება. კრებამ ესწრება მსურველნი, განუზრ-
ვლად სქესისა, ვინც კი 20 წელიწადს მადწია. ამ
კრებაზედ დამხმარებელ ბაუროს წევრობა შემწეო-
ბით, ორვეკვა ზრდადნის და აზრი სრულიად რუსე-
თის გლეხთა კავშირისა. თუ კრება დაადგენს, რომ
სურს ჩეწეროს სრულიად რუსეთის გლეხთა კავ-
შირში, ასეთი დადგენილება ეტყვის სავსებრო
ან სავსებრონი ბაუროს. ადგილობრივი კავშირის
მამდანივე სჯიმეების განხილვად კი სდგება ად-
გილობრივი კომიტეტი. მუხობელ სთიფების კომ-
იტეტებია თავიანთ წრიდან დასურულის კენჭის ერთი
ორხეკენ სამამსხინელითა ან სამაზრო კომიტეტს,
რომელიც უნდა აზრუნოს მთელის მამრისთვის და
ეცადოს ასელ სთიფების შეერთებისთვის. ამ რეკ-
ვამაზრის კომიტეტების წევრებია ორხეკენ სავსებ-
რონი კომიტეტს, რომელიც განაკებს მთელ გუბერ-
ნიას და რომელსაც ურთი-ერთობა აქვს მთავარ კომი-
ტეტთან. როდესაც სავსებრონი კომიტეტი სდგება,
დამხმარებელი ბაურო თავისთა ბათილდება (ანაზობა)
და გლეხთა კავშირის სჯიმის გაძლიერას თვით
გლეხებია კისრულობენ.

კრებების მოქმეობა, დადგენილებანი და ეთველი
მოქმედება სრულიად რუსეთის გლეხთა კავშირის
საქვეყნოდ გამოაცხადდა, სჯიმის მეთაურებმა ეთველი
საშუალება იმხარეს, რომ გამოეკარავებინათ მხო-
ლოდ თვითონ გლეხების ნამდვილი აზრი და მის-
წრაფება, მაგრამ გლეხების კავშირს თავიანთვე
ბევრა მტერი გაუნდა, რომელნიც ათასწიარ ცილის
წამების ავრცელებდენ კავშირის შესახებ. არწმუნე-
ბდენ ეველას, რომ ამ კრებებზე გლეხებია არ ევე-
ნენ და სხვა. ეველას აკათხვას, ვისთვის რა სავსებრო
იყო სრულიად რუსეთის გლეხთა კავშირის დამცო-
რება? აკარა: ამისთვის, ვისთვისაც გლეხთა კავ-
შირის მოქმედება არა სელსურელი და ვისაც გლე-
ხების მძღვარმა ხმამ ძილი დაუთროსო და შეუძლ-
ა მშადობიანი განცხრობა სსვისთ ოფლით გაშენე-
ბულ სისხსლეში. ესენი ეველანი ერთხმად ასისი-
ნებდენ: „არაქა, ვაღუებთათ, გლეხებია აღარ ევე-
რდებიან ამ ფასს, რასაც ჩვენია მოწელება განუ-
ბობდეს სოღმე მათ, გლეხებია მათის წარამეკას

*) ორგანიზაცია ნიშნავს კავშირს, მოწეობას. ითვე
წლის ნოემბერში მოსკოვში გაიშროთ ახალი კრება რომელ-
საც დაესწრო 28 გუბერნიის წარმომადგენელი, 150 კაცი.

გვაქადიან, არაქა გვაშეკლეთ, მოგვაშეკლეთ თოფ-ზანბაზანი და ჩაწვეეტანეთ ხმაო“. შაგრამ ამაოდ, ბატონო მუქთა ხორება და შათ დაძველნო! შორხა თქვენა ბატონბაბა! გლეხკაცბაშ შეიგნო თავისი ძალა. აგა ათა ათასობათ უერთდებუ გლეხთა კავშირს, რამდის ბანადადსედაც დიდის სსოპობათ დედის ძუძუსთან ერთად ჩანაძახი სიტუეება „მაწა და თავისუფლებუ“ აწერათ.

ობოლი.

ჩვენეზური ამბები

ყუმბარების სროლა

26 ივნისს ბათუმში ყუმბარები ესროლეს ურიადნიკს დიმიტრი მგელაძეს და სტრაჟნიკ ცეცხლაძეს (ორივენი გურიაში „მოღვაწეობენ“), მაგრამ ვერა დააკლეს-რა.

პოლიციელების მოკვლა

ყვირილაში მოჰკლეს სტრაჟნიკი პ. კიკნაძე. ბაქოში მოჰკლეს პოლიცემისტერის თანაშემწე უგენტი. — ტფილისში სასიკვდილოთ დასკრეს უანდარში პეტრენკო.

ჯარის აჯანყება

უკვე ვწერდით, რომ აღექსანდრეპოლში ჯარი ღელავს. ეხლა გვატყობინებენ: 26 ივნისს აქ პირველ და მეორე საპიორთა ბატალიონში, რომელიც ტფილისიდან ჩამოიყვანეს, აჯანყება მოხდა. მიზეზი ის იყო, რომ გავარდნილა ხმა, ვითომ ტფილისიდან მიეყვანათ აქ დასახვრეტად 27 სალდათი მინგრელსკი პოლიკისა. სალდათები იარაღით ხელში გამოსულან, მაგრამ გამოუწვევიათ დრაგუნთა პოლიკი, ყაბარდინის ქვეითა ჯარის პოლიკი და არტილერია და აჯანყებულ სალდათებისთვის ცხრაასი თოფი აუყრიათ.

ქუთაისში მყოფი სვანები მეტად შეშინებული არიან. ქალაქში ხმა დადის, რომ სვანეთის „დასაპყრობათ“ იგზავნება ჯარი და თუ მკირეოდენი წინააღმდეგობა გაუწიეს, ქვას ქვაზე აღარ დასტოვებენო. შეფიქრიანებული სვანები საგონებელში არიან ჩაცვიფნულნი და არ იციან რა გზას მიჰპართონ, რომ სვანეთს საფრთხე თავიდან ააცილონ. დებეშის გაგზავნა განუზრახავთ სახელმწიფო სათათბიროს თავმჯდომარის სახელზე, მაგრამ

ამით ეშველება რამე?! აი შემთხვევა, როცა დასავლეთ საქართველოს ამომრჩეველებს შეეძლოთ თანთანთი აზრი გამოეთქვათ ამ საგნის შესახებ და ეცნობებინათ.

სალდათების მიტინგი ბათუმში

ბათუმიდან გვატყობინებენ, რომ იქ 25 ივნისს სალდათებს მიტინგი გაუმართავთ. მიტინგს დასწრებიან: არდაგანლები, სანაღმო როტა, საპიორები, მე-5 და მე-6 როტის არტილერისტები, ბატარეის 1, 2, 3 და მეოთხე როტები და თბილისის მსროლელი ბატალიონი. სალდათებმა გარშემო პატრულები დაიყენეს მიტინგის დასაცავათ. ცოტა ხნის შემდეგ ერთ სალდათთან მივიდა აფიცერი და დათხოვნის ბილეთი მოსთხოვა. სალდათმა პასუხის ნაცვლათ ამოიღო ბილეთი, მიარტყა აფიცერს ცხვირში და ლაზათიანათ შეუკურთხა. აფიცერის მხლებლებს ჯარის-კაცებს უნდოდათ ხუთი სალდათის დაქერა, მაგრამ სალდათები კარგებისაკენ გაიქცნენ თოფებისთვის, ზოგიერთები აფიცერს და მის მხლებლებს მივარდნენ და თოფები წაართვეს. აფიცერს ძალზე სცემეს ჯოხებით და ქვებით და დაატუსაღეს. მსროლელთა პოლიკის სალდათებს უნდოდათ მოეკლათ ის მაგრამ არდაგანლებმა არ დაანებეს, გაიყვანეს კარგა მანძილზე იმ ადგილიდან, სადაც მიტინგი იყო და გაანთავისუფლეს. სალდათები მეტათ აღელვებული არიან. 27 ივნისს დაატუსაღეს 29 სალდათი. ჩუმათ გამოაპარეს ბათომიდან თბილისისკენ. მღელვარება მატულობს.

მორიგება ვერ მოხერხდა

30 ივნისს მორიგებაზე მოლაპარაკება ჰქონდათ ტფ. თამბაქოების ქარხნის პატრონებს და მუშებს. გამოიორკვა, რომ ქარხნის პატრონები არაფერს უთმობენ მუშებს, ამიტომ მოლაპარაკება შესწყდა.

გაფიცვა ნოქრებისა ქუთაისში

ეს გაფიცვა გამარჯვებით გათავდა და ვაქრებმა ყველაფერი დაუთმეს ნოქრებს.

გაფიცვა ჭიათურაში.

მუშების გაფიცვა ჭიათურაში გაგრძელდა სამ კვირამდე და გათავდა მუშების სრულის გამარჯვებით. მრეწველებმა ყველა მოთხოვნა შეუსრულეს მუშებს.

მოთხოვნები

ტფ. მებლებმა მუშებთან ერთად თავიანთ „ხაზინებს“ გუშინ-წინ მოთხოვნები წარუდგინეს. მებლები ითხოვენ 8 საათის სამუშაო დღეს, 20% მომატებას, საცხოვრებელ ბინის გაუმჯობესებას, წელიწადში ერთი თვით დასვენებას, ავადმყოფობის დროს ბალის პატრონის საფასით ექიმობას, მოსამსახურეთა მიღების და დათხოვნის უფლებას, აბანოში წასასვლელად თვეში ორჯელ ფულის მიცემას, ყოველ წლიურად ფულის მომატებას და გაფიცვისათვის არავის დათხოვნას. მებლებმა სამი დღის ვადა მისცეს პატრონებს. მერე გაიფიცებინან.

ამგვარი მოთხოვნები წარუდგინეს ყავილების მალაზიების ნოქრებმა და მომუშავეებმა. სხვათა შორის, ეს უკანასკნელნი ითხოვენ კვირა უქმე დღეებში დასვენებას, სადგომების ჰიგიენურად მოწყობას, ზრდილობიანად მოქცევას და სხვას.

22 ივნისის გაფიცვის გამო

როგორც წინათ ვსწერდით, წარსულ ივნისის 22 ტფილისში მოხდა საერთო გაფიცვა. ამის გამო რკინის გზის სამხედრო უფროსმა დახურა ტფილისის მთავარი სახელოსნოები და დებო, რასაც თან მოჰყვა ხელახალი გაფიცვა რკინის გზის მოსამსახურეებისა და ორი დღის განმავლობაში სრულიად შეწყდა მატარებლების მოძრაობა რკინის გზაზე. გზის უფროსი შეშინდა და მალე დაუთმო მუშებს, დებო და სახელოსნოები გააღო და ყველანი ისევ მიიღო, ვინც კი დაათხოვა გაფიცვაში მონაწილეობის მიღებისთვის.

ამავე გაფიცვისთვის ტფილისის გუბერნატორმა 150 ათასი მანეთი ჯარიმა შეაწერა ტფილისის მცხოვრებლებს. მაგრამ ამანაც უკან წაიღო თავისი განკარგულება, რადგან დაინახა, რომ არავინ არ შეიტანდა მის შეწყვილ ხარკს.

ჯუგანნი (ქაზაუი)

დიდი ხანია ჩვენამდისაც მოახწია რეაქციის სუნმა და აქაურ ხულიგანებს ფრთები შეასხა. მთელ ქიზიყში ცნობილმა ხულიგანმა გ. ა. შვილმა, გაიგო თუ არა სუნი ამ რეაქციისა, ვითმეცხარბი, დაფაცურდა რე თავის დამქაშების მეო-

ხებით გამეფდა ჯუგანელ მცხოვრებლებზე. ესლა ის ბატონია და ტყავს აძრობს ყველას. რომელი ენა ჩამოსთვლის და რომელი კალამი ასწერს იმის მოქმედებას? მან დაარსა სოფ. ჯუგანში ხულიგანთა ბრბო, ოცდა რვა კაცისაგან შემდგარი, და მათის მეოხებით აისრულა თავისი სურვილები. მან დააქერინა პოლიციას ხუთი ძმა ზედალაშვილები, რადგან ესენი იმის კბილის გამომთხრელნი იყვნენ და მათის შიშით ვერა ჰბედავდა თავის სურვილების აღსრულებას. მერე არ იკითხავთ, ვინ არის ეს ვაჟბატონი, რომელიც ხალხზე გაბატონებულა? ეს გახლავთ ის ვაჟბატონი, რომელიც ცხრა წელწადი ჰყვლევდა და ჰყვლევს ხუთ საზოგადოებას ქიზიყისას. ეს ის ვაჟბატონია, რომელიც ხალხს ატყავებს და ქრთამებს იღებს. ეს ის ვაჟბატონია, რომელიც ქურდებს თავის ფრთებს ქვეშ ინახავს და ინახავდა, რომელ ერთსა და ორს ოჯახს შეჰვარდნია და მათის პატარძლებისთვის შეურაცყოფა მიუყენებია.

ორი კაცის მოკვლა

28 ივნისს, ღამის 11 საათზე მეტეხის ციხის ზედა ალაყაფის კარებთან მოჰკლეს გრიგოლ მამაცაშვილი და ირაკლი ჩარკვიანი, რომელნიც ამ დღესვე დააპატიმრეს მამადავითის ქუჩაზე. ამათ აბრალებდნენ აფიცრის ტემნიკოვის მოკვლა განიზრახესო. დააპატიმრებულნი ღამე მეტეხის ციხეში წაიყვანეს და ციხის კარებთან დახოცეს. ერთი პატიმარი აფიცერმა გიორგი ზაალაშვილმა მოჰკლა თავის ხელით. მკვლელთ განუტყუალებათ, დააპატიმრებულებმა გაქცევა დააპირესო. როგორც ამბობენ, ორივეს ტყვია წინიდან აქვთ მოხვედრილი.

რ უ ს ე თ ი

გლებთა მოძრაობა.

ამ დღეებში მშრამელთა ჯგუფს მოსვლია გელქის კრების შემდეგი დადგენილებანი:

1) აქ შეკრებადნი უცხადებენ ჯგუფს გულითად მადლობას და თანაგრძობას, დაწმუხნებულნი არიან, რომ ჯგუფი შემდეგშიც არას დაუთმობს მთავრებას და აცხადებს თავადგან ყოველგვარჯანს არა მშრამელთა ჯგუფის წევრებისას.

2) შეკრებილი უსურვებენ ჯგუფს, შემდგომ უფრო გაეფართოებინათ მათ გავრცელების მთლიანობა; ამედაც, მათი მოთხოვნებიანი გამოხატავენ იმსუგე, რასაც მოითხოვენ გლეხთა კავშირი და სოციალისტ-რევოლუციონერთა პარტია შესახებ მიწისა.

3) შეკრებულნი დაწესებულებანი არიან, რომ წინდელ სოთაბიროს, როგორც ამოხეულს არა შირდაშირ, არა თანხაწორ, არა სყუყუდთა და არა იარაღ კენჭის ერთი, არა აქვს არავითარი უფლება შეიმუშაოს და გამოაქვეყნოს რაიმე კანონები, გარდა თანხაწორი არჩევნებისა. შესახებ სხვა საქმეებისა, კრება უსურვებდა ჯგუფს, მიეღოს მონაწილეობა იმდენად, რამდენადც ამის ექნება საკვალიცა (სამქადაცებელი) მნიშვნელობა.

4) კრება უსურვებს ჯგუფს, შემდგომ (საქმეტიკო) მოქმედება თვისი შეთანხმებისონ გლეხთა კავშირის, სოციალისტ-რევოლუციონერების და რკინის გზის კავშირის მოქმედებასთან.

5) კრებამ გამოთქვა სურვილი, რომ შეთანხმებული ჯგუფთა მიერ იქონი დაწესებული ეკლგან ადგილობრივი ბიუროები.

— როგორც რუსული გაცხ. „მისლი“ ცდმოგვეცემს ჩვენ დემოკრატს იონებ ბარათაშვილს დიდი ურდადება და პატრივი დაუმსახურებია მშრომელთა ჯგუფში და საადგილ-მამულა (აგრადულ) კამისიაში. ეს მედგრად მოითხოვენ რომ მიწა მთლად და უსასიფიდლოთ გადაეცეს მიწის მუშებს.

— ატკარსკის მხარეში, გრაფურონტოვ-დეშკოვის მამულში გლეხებმა გაათბეს სოთაბები, გახეხეს ტყეები და გადასწვეს შემამულეთა სახლ-კარი. იმავე მხარის ბრინტის მამულში 12 იონის სულ ერთიან გადასწვეს სახლები. დაიღუპა ზურა და შირუტყვიც. საზოგადოდ სარატოვის გუბერნიას მოძრაობა ცეცხლივით მოქალაქე, შემამულენი საჩქაროდ ჰქვიდან მოძრა ქონების და თავს არიდებენ ხალხის აბოქრებულ ტალღას. მარტო სარატოვის და ტამბოვის გუბერნიებში გაიყვანა 36 ცხენის ზავი. ამ გუბერნიების უველან კუთხეში ჯარო მოქმედებს, მაგრამ მოძრაობის მინც ვერ ახერგებს, რადგან ნაწილი ჯარისა ხალხის მხარეს არის.

— კირსინოვის მხარეში გლეხებმა გადასწვეს შემამულეთა სახლ-კარი და შეუდგენ თივის და ბაღებიდან ხალის გაზადგას. ორი მამული გადასწველად აიკლეს. მხარეში საშინელი მოძრაობაა.

გლეხები ნათესობიდან არაფერს არ ანებებენ შემამულეებს და ძნე სულ თვითონ მიაქვთ.

— გლეხები უველგან არ აკლებენ და არა სწვავენ შემამულეთა ქონებას. ბევრგან მოძრაობა უფრო შეკრებულა. ტამბოვის ზოგიერთ მხარეში, მაგალითად, გლეხებმა რწმუნებულნი აირჩიეს, რომელიც ანაწილებენ სამუშაოს შემამულეთა მამულეებში, ნაშნავენ სამუშაო ნიხის და სხვა. აქ, სადაც შემამულე უარს აბობს, გლეხები მუშაობის ნებეს არ აძლევენ. სხვა არავითარ ძალმომრეობას არა ხმარობენ.

— რილსკის მხარეში დიდი მამული აქვს თავბარათიანისი. მონამსახურეებსაც ამ თავდას სულ უცხო ქვეყნული ჰქვას. გლეხებმა განახნათ დაადგინეს, დათხოვილ იქმნეს ეს უცხო ქვეყნული და ამათ მაგიერ ადგილობრივი გლეხები დაინიშნენ. შემამულემ არ შეიწყნარა ეს მოთხოვნებიანი, სადალაბი დაიბარა და ეგზეკუციად ჩაუყენა გლეხებს.

სუჯის მხარეში თავდა-ახნაურობის წინამძღოლს იურიევის და შემამულეებს მოუთხოვიათ ბოქაუსთავის, ძალა დატანეთ სტრეჟინკის და ჯარს, მხნედ ამოქმედან და თივის სოფლის არ დაერიდონ სოფელს. ბოქაუსს, აღბად, ხალხის შიშით, უარი განუხსნდებია. შემამულეებმა საზოგადო შეიტანეს ბოქაუსზე.

— ტულაში თურმე სანტუმრობებში თავისუფალი ადგილი აღარ არის. ნომრები სულ ერთიან სოფლებიდან გაქცეულ შემამულეებს დაუტკრაათ.

— ატკარსკის მხარეში (სარ. გუბ.) რამდენიმე მამული აუკლიათ. ზარალი 2 მილიონამდას არის.

— სახელმწიფო სოთაბიროს თავმჯდომარის მურომტვეს მიუღია სარათიანის მხარის შემამულეებისა, მღვდლებისა და მამსახლისების დეპუტატი, რომელნიც ატეობანებენ, ჩვენს მხარეში ძლიერ დიდი მოძრაობა იწყებია. უველანთის მიხეცია, დეპუტის შემდგენელთა ზნით—სამინისტროს დეკლარაცია. საქმეს მსოფლად მოწინავე (პროგრესიული) სამინისტროს შედგენა განსწორებისა.

— კურსკის გუბერნიაში დემიტრეისკის მხარის გლეხობა გაფიცულა. შემამულენი გუბერნატორს ჯარს სთხოვენ, რადგან გლეხები ამოქრებია, ჭარბხალს გადავწვავთ.

— ელენკის მხარის ერთ სოფელში მიტინგი მომხდარა, რომელსაც 10,000 კაცი დასწრებია. ამბობენ, მიტინგზე გადასწვეატეს, აღარ აიკლონ

შემამულეები და მხოლოდ გაფიცვით აბრძოდნ.

— ლიტოვის მხარის ჩრდილოეთ ნაწილში გლეხებს ხელთ იგდეს შემამულეთა სხვადასხვა ელემენტები, სთაბუენ და თავა მიაქვთ თავისთავის შინ. ზოგიერთ კონომიდიან ჰვავიც მიაქვთ გლეხებს.

— სრატოვი. ბელანდში გლეხებმა ბედლებიდან 97 ტომარა ფეხელი გაიტაცეს.

— 18 იანვარს ლექსეევკაში, ორთხუის გუბერნიისში აუკლავთ გრაფ შერეშეტიკოვის მამული. მოუკლავთ მამულის გამკე, გამოუწვევიათ 57 სტრუნიკი, ამთგან მხოლოდ 10-ს დაუხწვევიათ თავი, დანარჩენების კვლიც კი ვეღარ აღმოუჩენიათ. 19 იანვარს გლეხებს გაუმართავთ მიტინგი, რომელსაც ათი ათასი კაცი დასწრებიან.

— ზინოვიევის მამულ ზვიგინკაში გლეხებმა დაანგრეს სეკონომიო კანტორა, დასიეს წიგნები და სტუმეს კანტორის გამკეს. კახაკებმა შესწვიტეს ნგრევა-აწიოკება.

— ბეერს ადგილას გლეხები თავიანთ ნებესე სთაბუენ ბელანს შემამულეთა და სეკლავით მიწებზე. მტხოვრებლები დარწმუნებულნი არიან, რომ ჩქარა კერძო შესაკუთრეთა მიწები გლეხების ხელში გადავა.

— გაიფიცენ გლეხები კურსკის გუბერნი. მიკლ ლოვისკის მხარეში. შემამულეთა ძნა მიანდორში აღებან. გლეხები ახლო არ ეკარებიან და არც სხვების უშეებენ.

— ბანხუტში გლეხები უარს ამბობენ სხეულ მწიფო მიწებში სეკვარო ფისის მიტემაზე, სინამ სთათბირთ არ გადასწვეტეს აგრარულ სეკთსს.

მუშათა მოძრაობა.

22 იანვარს ეკატერინოსლავში მიტინგი გამართეს რუდნიკოვისკის ამხანაგობისა, უსენისკის მდაროსა და ბოსისეს ქარხნის მუშებმა. გამოიწვიეს დრაგუნები და წრე შემოანტრეეს მიტინგს. ხელსი დაიშალა და გაემართა ფრანგთა კამპანიის მდარობისაკენ, სიადანაც გამოიწვია აურებელი მუშა; შეერთებულის ძალით მუშებმა მოსოსოვეს ზოლიდან ორატორის გამკება. ორცა ტუსლდა აუხოვისკაში მიჰეუვდათ, მუშები შეეცადენ მის განთავისუფლებას და ქება დაუშინეს გაფიცულებს. ტუსლდა თავლდაში შეამწედათ, მგრამ მუშები ტეცხლას წაკადებან დაემუქრენ. მამინ აფიცერმა გაუშვა ორატორი.

— მუშებმა მიტინგი გამართეს აუხოვკაში და დაეგინეს უკიდურესი ზომები მივიდოთ, თუ მემ-

დროით მართლად არ დაეკმაყოფილეს მათი მოთხოვნები. გამართა ჯურაცხელ მუშის თანდასწრებით კარზოვისკი მდარობის მუშათა მიტინგი, რომელზედც გადაწედა ბოიკოტი გამოეცხდაოს სხეულმწიფო სარეე დუქნებს და სსრტაკად დასჯონ ვინც მაგარ სსხეულის სმარებაში აქნება შემხნეული.

— სოფ. ლებედინში გამართა მუშათა მიტინგი. მინაწილებას აღებდა 4,000 კაცი. ივენენ აგრეთვე გლეხებიც. დრაგუნების მოსვლის შემდეგ დაიჭირეს რამდენიმე კაცი. გლეხებმა მოთხოვეს მათი განთავისუფლება. მოსდა არეულობა. დასტრეს აფიცერა, მოჰკლეს 1 სლდათი და მძიმედ დასტრეს 2; დაჭრილია 4 გლეხი.

მოძრაობა ჯარში

ხელმწიფის სეუკეთესო გვარდას ჰელანტობს მოავრბანს. ბრწეინავლე გვარდას ვეღარ ითმენს ზოგიერთ უფროსის ძეკელებურ თვითნებობას და დლეანდელ წესწეობილებას. ზავლოვისკის ლეიბგვარდაის ზოლკში დაიწეო აღელები, რომელიც გამოიწვია მორიგ აფიცრების ეოფა-ქრეკამ. აფიცრმა უმახეზოდ სილა გვარტეა სლდათს. სლდათებმა ამ სლდამსევე მოთხოვეს სეკმის გამოძიება. გავიდა 6 დლე. უფროსმა ანავითარი ზომად არ მიიღო სეკმის გამოსძიებლად. სლდათებმა გადასწეიტეს, თუ ამით მოთხოვნილებას არ აასრულებს ზოლკის უფროსი, სსვა ნაინად მოიქნენ.

— სეესტრეზოლში ისევე ლელავს ჯარი. მოსდა სლდათების მიტინგი, რომელსაც დაეწრო ათასი სლდათი და მატროსი. 13 ვერსის სისმარეხე სეესტრეზოლიდან მოსდა მეორე მიტინგი, რომელსაც დაეწრო 400 მატროსი. რეგორც ზირეულ, ისე მეორე მიტინგზე დადგინეს: გამოეცხადონ ნდობა ზანლამენტის მშრომელ ჯკუფს და აცნობონ, რომ სლდათები და მატროსები მსარს დაუტრენ მომავალ ბრძოლასში.

— ტემბოში კავალერიის მეშვიდე სთადანრიგო ზოლკში არეულობაა. მოჰკლეს აფიცერი, დასტრეს დრაგუნი და მოჰკლეს 6 ცხენი ნეუჩინის ზოლკის ესკადრონისა, რომელიც იერაშით მივიდა ავანეებულეებზე. კავალერიეტები ეახარებში ჩსსაფორდენ და ზოზიციი გამავრეს.

— 14 იანვარს ნეტერბურგში სანაირთა ბატალიონის ერთის რეტის უფროსმა შეჰკრიბა სლდათები, წაუკითხა ზრეობრეუენისკის ზოლკის მოთხოვნილებანი და ჰკითხა: „მუუდიან ვანსე თქვენგანს

ომისა თქმა, რომ ყველა ეს სიმართლეს? გამოვიდა ერთი უნტერ-აფიცერი და სთქვა: „დავ, ყველა-ფერი, რაც ჩაა სწერას, ჭეჭმარტებსა და ესლათოელი ჯარი მკვას თხოულობსო“. გაბრაზებულმა აფიცერმა სლდათს ლანძღვა-გინება დაუწყო და შერე ამბავი მაუტანს ზოლკის უფროსს, მაგრამ სლდათებმა არ დაატუნსლებინეს ამხანაგი. სლდათებმა გადასწევითეს, აშკარად გამართონ სლდე მიტინგები. რადესაც ერთმა სლდათმა წინადადება მისცა ამხანაგებს, მივადით ზრუთბრევენსკის ზოლკის მოთხოვნადებინათ, მთელმა ზოლკმა „ურას“ ძხილით გამოაცხადა თანხმობა.

— ცხ. „რეზ“-ის სიტყვით, 14 ავისის არეულობა მომსდარა გრენადერთა ზოლკში, რომელიც ზეტერ-გოფში სდგას. სლდათებმა ფანჯრების კსოში მიტინგი გამართეს რეზოლუციების შესამუშავებლათ. ამ დროს ზეტერგოფში შემოსეული სელ-მწიფე მისულა და დაუნახავს კსოში სლდათების ურადობა. სლდათებს დაუნახავთ თუ არა სელმწიფე, მიფანტ-მიფანტულან. სევე მოქცეულან აფიცრება, რომელნიც ცოტა მოშორებით ჯგუფად მდგარან. სელმწიფე ისე წასულა ფანჯრებიდან, რომ არავინ არ უნახავს. ზეტარა ხანს უკან სსსსლეში ზოლკის უფროსი დაუბარებია.

— სევსტაზოლში ოცდა რვას ამ თვის, რადესაც ჩუხნინი, უფროსი შავი ზღვის სსმხედრო გემების და ჯარისა, გამობრძნებულა სსსეირნოდ თავის სსსაფსულო სსსსლის ბაღში, ვიდან მატროს სსსაკვდილოდ დაუჭრია და მიმალულა. დაჭრილი სსსეირნა-ლოში წაუყვანათ, მაგრამ მალე გარდაიცვალა. ჩუხნინმა დადი სსსსსურთი გაუწია ჩვენ წინადადეგ მთავრობას. მან უწყალოდ ამოხსცინა მატროსები აჯანყებულ გემებსედ სევსტაზოლში ამ რამდენიმე თვის წინათ, სარბაზნებით დაადეწინა რამდენიმე სსსხედრო გემი, რომელნიც რუსეთის სსსსს უდიობა და ორმოცდა ათ მილიონად და სიკვდილით დასაჯა ზღვის აფიცრები ზეტრე შმიდტი და მასთან რამდენიმე ჯარის კაციც მხოლოდ მისთვის, რომ მათ თამამად უთხრეს ჯარებს: „თქვენ მოგაღენი ხართ ემსსსურთი სსსშობდოს განთავისუფლების სსსქეს“ და გაბედულად გამოვიდენ წინ, წინადადეგ დარწმუნებულნი, რომ ამათ მოკლავს სიკვდილი და ვაჟაკურად შესწირეს თავის სსსშობდოს თავი.

სასლდნო არავი

(თარგმანი)

ყველა იცნობს იმ ბანჯგელიან ქიას, ლორ-წოიანსა და მუცელ გაბერილს. ბნელს კუთხეში, მზის სინათლეს მოშორებული აშენებს იგი თავის ავაზაკურ ბუდეს. ამ ბუდეში ვარდება საწყალი გაუფრთხალებელი ბუზი და ილუპება. საზიზლარი ქია, თავისის ბრილა თვალებით და გრძელ მოკაკულ ბრქვალებით თითქო განგებ არის შექმნილიო საკბილოს დასაქერად და დასახრობად.

ეს საშინელი მტარვალი ობობაა. აბა დააკვირდით, როგორ უძრავად და არხენად ზის ობობა თავის კუთხეში, — ვითომ და არაფერიო, — თითონ კი თვალებს აქყეტებს, ხომ არ ჩავარდნილა ვინმე ჩემს გაბმულს მახეშიო. მერე რა ოსტატურად ჰქსოვს იმ მამაკვდინებელს ქსელს, რომ უილაჯოდ გააბას და შიგ ჩაპკლას საწყალი ბუზი! უკეთ რომ მოქსოვოს თავისი ქსელი, ის შეჩვენებული დროსაც არ იშურებს: ჯერ ერთს ძაფს გააბამს, მერე მეორეს, მესამეს და სხვებს. შემდეგ ჯვარედინად გადაბამს ძაფს და კინძავს. ასეთს დასლართულს და მაგარს ქსელში თუ გაება ბუზი, მთელი თავის ძალ-ლონეც რომ შემოიკრიფოს და გაიწიოს, მიანიც ვერ გაარღვევს.

აჰა, ქსელი მზადაა, მახე დაგებულია, თავს ველარავინ დააღწევს. ობობა ძვრება ბუდეში და ელის, როცა მშიერი და თავკარიანი ბუზი სანუკვარის საძებრად მოფრინდება. დიდხანს არ უნდება ლოდინი — ბუზი საქმლის ძებნაში აქეთ-იქით ეცემა და უცბად დაგებულ ქსელს წააწყდება და გაებმება.

ცხადია, რაც მოვლის ბუზს! ობობამ მოპკრა თვალი საკბილოს და საბუღარიდან გამოძვრა თვალეზ ანთებული, ბრქვალეზ გაჩაჩხული ნელ-ნელა მობორღდავს... ან რა ეჩქარება! შეჩვენებულმა კარგათ იცის, რომ თუ კი გაება ბუზი, ველარსად წაუვა. თან და თან უახლოვდება თავის საკბილოს და გადმოყარულბულს თვალეზს უშტერებს. ბუზი ყუჩდება, თრთის... ხედავს აუცილებელს სიკვდილს და უნდა თავი დააღწიოს, მაგრამ ამაოა მისი თავგანწირული

ბრძოლა და სულის კვეთება. ქსელი უფრო და უფრო მაგრა იხლართება, ახალი ძაფები და კვანძები უფრო და უფრო მაგრად ეხვევა ტანს. ობობა კი ამ დროს თანდათან უახლოვდება. უღონო, უსულო ბუზი მთლად მტრის ხელშია.

ახლა კი მტარვალის ჩასკიდებს ბრქვალებს უბედურს, მორთოლვარე მსხვერპლს ახრჩობს და სწოვს ნელნელა სისხლს. ჯერ პირველს სისხლის წყურვილს რომ მოიკლავს, ცოცხალ-მკვდარს მიავდებს. მერე, რამდენისამე ხნის შემდეგ, ისევ უბრუნდება და კიდევ სწოვს... ასეთი წვალება დიდხანს გასტანს ხოლომე, ზოგჯერ იქამდის, ვიდრე საცოდავი ბუზი სისხლის უკანასკნელს წვეთისაგან არ დაიკლება. გაუმადლარი სულთამხუთავი იმის სისხლით სტკებება და თვალს არ აშორებს საკბილოს, სანამ ერთი ბეწო სული პირში უდგია.

ბოლოს ბუზი კვდება. ობობა იმის გამოფიტულს ტანს ქსელიდან გადმოავდებს, როგორც უვარგის ნავაგს. ერთი ნიავის დაბერვა, და ბუზი თითქო არც კი ყოფილაო. ობობა კი კმაყოფილია, გაძლა და საბუდარისკენ ბრუნდება. კმაყოფილია თავის თავისადაც და მთელის ქვეყნიერობისადაც და გულში ასე ამბობს: მადლობა ღმერთს, ჩვენს დროში ამ ქვეყნად პატიოსანს ხალხს ჯერ კიდევ ეცხოვრებაო.

* * *

ბუზი, რომელსაც სწოვენ და მერე ჰკლავენ, ვისის სისხლითაც ობობები სძლებიან, — ეგ თქვენა ხართ, ქალაქის და სოფლის ღარიბ-ღატაკო! ეგ ბუზი შენა ხარ, დაჩაგრულო ხალხო; თქვენა, ქარხანა ფაბრიკის მუშებო; თქვენ, ფრთხალო ქალებო; თქვენ, სუსტო დედაკაცებო; ყველა, ვისაც თავისი სიმართლე ვერ გაუტანია; თქვენ, სალდათობის უბედურო მსხვერპლნო; ერთის სიტყვით, ყველა თქვენ, გაქურდულნო და გაყვლეფილნო, ვისაც კარში გყრიან, რაკი გამოსაწოვნი სისხლი ძარღვებში აღარ გიდგიათ.

თქვენა ხართ შემოქმედებითი ძალა, გული და გონება თქვენის ქვეყნისა. თქვენ ერთი ლა უფლება გაქვთ, რომ უმდურავად და უჭუმრად ჩაკვდეთ სადმე აყროლებულ კუთხეში მიგდებულნი, და ეგ იმის სამაგიეროდ, რომ თქვენ, და მხოლოდ თქვენ, გამოჰკვებეთ და გააძლი-

ერთ თქვენის სისხლით, თქვენის ოფლით, თქვენის გრძობით, მთელის თქვენის სიცოცხლით თქვენი ბატონები და დამჩაგვრელნი, სადაგელი ობობები.

ობობები — ესენი არიან ბატონები, ვერცხლის მოყვარენი, მყვლეფელები, თავდაუნაურნი, მდიდარნი, მღვდლები, მაქანკლები, და ყველა ჯურის მუქთა-ხორა. ობობა დიდებულია, რომლის უღელ ქვეშ ჩვენა ვკენესით; სჯულის მდებელია, რომელიც გვჩაგრავს; მტარვალის, რომელსაც ხელში ვყევართ. ობობები ყველა ისინი არიან, ვინც ჩვენის ხალხის ხარჯით სცხოვრობს, ვინც გვეთლავს, ვინც ბოროტად დასცინის ჩვენს წვალებას, ჩვენს ამაოცდას.

ბუზი — ეგ ბედშავი მუშაა, რომელიც უნდა დაემორჩილოს ყველა კანონს, სქელჯიბიანის გამოცემულს, უნდა დაემორჩილოს, რადგან საწყალს ლუკმა პურიც კი არ გააჩნია.

ობობა — ეგ მექარხნეა, რომელიც თითო მუშახედ ღლეში ხუთ-ექვს მანათს გამოჩეხება და ამავე მუშას უსირცხვილოდ, თითქო მოწყალებათაო, 10 და 12 საათის აუტანელი შრომაში ოთხ აბაზს აძლევს.

ბუზი — უბრალო მუშაა, რომელიც მაღაროების მოწამლულს ჰაერში იღუპება, რომ მიწიდან ამოიღოს საუნჯე, თითონ კი მაგ საუნჯეს თავისთვის ვერ გამოიყენებს.

ობობა — აქციონერია, რომელიც არ სჯერდება თავის აქციების ფასის გაორდა-გასამკეცებას დამუდამ იმის ცდაშია, რომ რაც შეიძლება მეტი მოგება ნახოს, და ეს მოგება უღონო მუშას მოჰპაროს. მაგრამ თუ მუშამ გაბედა და ხელფასის მცირედი მომატება მოითხოვა, აქციონერი მაშინვე ჯარს იწვევს, რომ თოფ-ზარბაზნით გაჰფანტოს მემამოხენი.

ბუზი — ის ბავშვია, რომელსაც დაბადებითვე წილად ხვდა აუტანელი შრომა ქარხანა-ფაბრიკასა, სახელოსნოსა თუ მამის ქოხში, რომ სიმშობლით ამ წუთისოფელს არ გამოესალმოს.

ობობები — ის ბედნიერ მშობლები არიან, რომელნიც ზრდიან თავიანთ შვილებს სიმდიდრესა და ნებიერობაში, როცა უილაჯობა აიძულებს მუშას უარპყოს მშობლიური

სიყვარული და სასიკვდილოდ გასწიროს თავი-სი ოჯახი.

ბუზი — უბრალო კაცის გამოუცდელი ქალია, რომელსაც სურს პატიოსან შრომით იშოვოს ლუკმა-პური და რომელიც იძულებულია, დაჰყვეს ავხორც მქარხნის ან მისის მოურავის გულის თქმას, ოღონდ კი მისცენ სამუშაო. როცა გულის-ნდომას აისრულებენ, დავიდარაბის ასაცილებლად, მაგისტანა ქალს კარში გააგდებენ, ორსულიც რომ იყოს. რა ენადლეებათ, ღარიბი კაცის ქალი ხომ უმწეოა და თავის სიმართლეს ვერ გაიტანს.

ობობა — ეგ მდიდარ ოჯახის შვილია, მოქეიფე ყმაწვილი კაცი, პატიოსან ქალების მატუნებელი და გამრყენელი, რომელსაც სასიქადულოდ მიაჩნია რაც უფრო ბევრს უმწეო ქალს გააუბატიურებს.

ბუზი — ეგ შენა ხარ, ქედმოხრილო მიწის მუშავ! ოფლითა შენითა ამუშავებ მდიდრების მიწას, სთესავ პურს, რომელსაც შენ ვერ მოიმიკი, ახარებ ნაყოფს, რომელსაც გაუმადლარი მემამულე წაიღებს.

ობობა — ეგ მდიდარი მიწის მფლობელია, რომელიც წლითი წლობით უმატებს ღალას და აუტანელ შრომის ხელფასს კი უკლებს; უღმერთოდ ამუშავებს იჯარადარს, ბეჩავ ბოგანოს და დღიურ მუშას, იმისთვის რომ თითონ მხიარულად და განცხრომით იცხოვროს.

ერთის სიტყვით **ბუზები** არიან დაჩაგრულნი, დავრდომილნი, დამონებულნი და სილატაკით დაბეჩავებულნი.

ობობა — მემამულეა, ურცხვი მძარცველი, სხვა და სხვა სახის მტარვალი.

ბუზები — ჩვენა ვართ — უბრალო, ბეჩავი ხალხი, ვინც პატარაობითვე ვართით საკურთხევის წინაშე, ქედს ვიხრით მღვდლების წინ, ვუჯერებთ მათ სიკრუეს და ვცახცახებთ, როცა ჯოჯოხეთის წვალეზას გვიქადიან; ჩვენა ვართ, ვინც, მღვდლების გასახარებლად, ვემტერებით სხვა რჯულის ხალხს.

ობობები — მღვდლები და ბერები არიან, რომელნიც გაუბედავ ხალხს გონებას უხშობენ და სულს უწამლავენ; ქრისტეს სახელით უქადაგებენ მონურ მორჩილებას მდიდრების წინაშე და სწყველიან საწყალს მუშებს, როცა

ესენი თავიანთ სისხლის მწოველებს შეებრძოლებიან ცხოვრების გასაუმჯობესებლად.

— უწინ ობობები თავიანთ ქსელს სოფლებში აგებდენ, ეხლა კი სამრეწველო ქალაქებში გადავიდნენ, მდიდრების და განებივრებულების უბნებში დასახლდენ. თუმცა საქარხნო ქალაქებში მრავლად არიან, მაგრამ არც დაბასა და სოფელს აკლებენ თავიანთ წყალობას. ყველგან გახლავან, ყველგან, საცა კი ხალხის ყვლეფა შეიძლება. ყველგან ესტუმრება გაუმადლარი, მსუნავი კაპიტალისტი, ყველგან სადაც კი მოიბოვება ლატაკი მუშა, ქარგალი, ვალებში ჩაფლული გლეხი ან ბოგანო. ყველგან ვხედავთ მდიდრების ხერხიანად დაგებულს ქსელს, ქსელში კი ცალ-ცალკე მუშებს, რომელნიც თვალ ახვეულნი შიგ ჩაცვივნულან და უჩუმრად იღუპებიან.

რამდენი კირი მოსდევს სუსტ ბუზების უსწორო ბრძოლას, რომელიც საუკუნოებით გრძელდება! ეს ბრძოლა ტანჯვითა და სისხლით აღბეჭდილი ისტორიაა.

მაგრამ რისთვის გაგონებთ წარსულს? წარსულს ხომ ვერ დავებრუნებთ! სჯობს ისევ აწმყოს და მოშავალს მივაქციოთ ყურადღება, დავაკვირდეთ ბუზების და ობობების ბრძოლას! დავაკვირდეთ ბრძოლის ღონეს, რომელსაც ჩვენი მტერი ხმარობს, შევიგნოთ მისი ფანდები, მაგრამ ყოვლის პირველად კი შევერთოდეთ.

დასუსტებულებმა შევეართოთ ჩვენი ძალნი, რომ გავარღვიოთ გარს შემოხვეული ქსელი და დავლევწოთ ბორკილი. განვდევნოთ ჩვენი სისხლის მწოველნი მათის სიმაგრებიდან, მოვფინოთ ყველგან ცოდნის ნათელი, რომ საზიზღარმა მტარვალმა ველარ ჩაიღინოს თავისი ბოროტი საქმე. ოღონდ თქვენ მოინდომოთ, ოღონდ ერთი მოინდომოთ, და უძლეველნი გახდებით! მართალია ობობები ჯერ კიდევ ძლიერნი არიან, მაგრამ რიცხვით ძალიან ცოტანი. თქვენ კი, ბუზებო, თუმცა ცალ-ცალკე უღლონი და უძლურნი ხართ, მაგრამ რიცხვით უთვალავნი და კიდევ ეგ არის თქვენი ძალა, თქვენა ხართ სიცოცხლე და ნათელი! ოღონდ შევერთოდით და თქვენის ფრთების ერთის შემოქნევით გაარღვევთ ყველა მახეს. ნაკუწ - ნაკუწად აქცევთ ქსელს, რომელსაც

თქვენი ხელფები შეუკრავს და გაქირვების და შიმშილის მორევში ჩაუთრებიხართ! ყველა უბედურობას, ყველა მონობას მოუღებთ ბოლოს! ოღონდ მოინდომეთ!.

ისწავლეთ ეგ მონდომა!

რედაქტორ-გამომცემელი მ. ადამაშვილი.

გ ა ნ ც ხ ა ლ ე ხ ა ნ ი

ყოველდღიური სანალიტიკო და სლიტერატურო გაზეთი

უ რ ო მ ა

სურათებიანის დაშტებით ფასი გაზეთისა:

კავკასიაში და რუსეთის ყველა ქალაქში გაგზავნით ერთის წლით 7 მან. თვის თვით 50 კაპ. სურ. დამატებითი 80 კ.

საზღვარ-გარედ გაგზავნით ერთის წლით 11 მან. ერთის თვით 1 მან.

პირველ ივნისიდან წლის დაშტებით გაზეთი ეღირება 4 მან.

კანტონის ადრესი: ვანქის დადი ქუჩა, სსსლი მარტირუსაფისა.

ი ვ ე რ ი ა

1906 წელს

5 მარტიდან გამოდის ყოველკვირეულ გაზეთად, ზომით ერთიდან ორ თაბახამდის.

ფასი გაზეთისა წლის დამლევამდის ტფილისსა და ტფილისს გარედ გაგზავნით 3 მან., 5 თვით — 2 მანეთა.

„ივერიის“ შარშანდელ ხელის მომწერთ, რომელთაც ხელმოსაწერი ფული სრულად ჰქონდათ შემოტანილი, დაურიგდებათ დაკლებული პრემიები №№ 8 — 11, რომლებიც უკვე დაბეჭდილია, ხოლო დანარჩენ მე-12 ნომრის მაგიერ გაგზავნებათ ყოველკვირეული „ივერია“ ერთი თვის განმავლობაში.

სქელის მოწერა მიიღება „ივერიის“ რედაქციაში, ფრედიანის ქუჩაზე, № 5.

საფოსტო ადრესი: Тифлисть Редакция «ИВЕРΙΑ».

საემსწავილა ჟურნალა

ნ ა კ ა დ უ ლ ი

სურათებით.

წელიწადი მეორე. წელიწადი ათვლებს პირველ იანვრიდან იანვრამდე.

ხელის მოწერა მიიღება რედაქციაში, წ.-კ. გ. საზოგადოების კანცელარიაში და მარიამ დემურიას ბინაზე — ალექსანდრეს ქუჩა, № 5. რედაქცია იმყოფება გოლოვინის პროსპექტზე, ზუბალაშვილის სახლში, № 8.

დასაბეჭდათ გამოგზავნილი წერილები სუფთათ და გარკვევით უნდა იყოს დაწერილი.

ჟურნალის ფასი: ერთათ ორივე გამოცემა 5 მან., ცალ-ცალკე — სამ-სამი მ., ნახევარის წლით: ერთათ — 2 მან., 50 კაპ., ცალ-ცალკე 1 მან., 50 კაპ., თვეში კი ცალ-ცალკე ნომერი მცირე წლოვანთათვის — 15 კ., მოზრდილთათვის 25 კ. წლიურ ხელის-მომწერთ შეუძლიანთ თვეში თითო მანეთი შემოიტანონ.

შარშანდელი მთელი წლის ნომრები იყიდება სამ მანეთათ.

პირობებზე მოსალაპარაკებლათ რედაქცია ღიაა დილის 9 სათიდან ნაშუადღევს 2 საათამდე.

ფოსტის ადრესი: თფილისი ჟურნალ „ნაკადული“-ს რედაქცია.

რედაქტორი მარიამ ივანეს ასული დემურიასი. გამომცემელი თავ. პავლე იოსების ძე თუმანიშვილი.

ყოველდღიური გაზეთი

„ს ი მ ა რ თ ლ ე“

ფასი გაზეთისა:

წლიურათ 7 მან. ნახევარი წლით 4 მან. სამი თვით 2 მან. ორი თვით 1 მ. 50 კაპ. ერთი თვით 80 კ. მუშებისათვის თვიურათ ღირს 60 კ.

ცალკე ნომერი ყველგან 5 კ.

რედაქცია და კანტონა იმყოფება „ველიკოკანა-ჟესკა“ ქუჩაზე № 17-

სტამბა „იღეაღი“ (მ. დ. კენაძისა)

ნიკოლოზის ქუჩა, მილოვის სახლი № 6.